Pletař/pletařka (kód: 31-042-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo průmyslu a obchodu
Skupina oborů: Textilní výroba a oděvnictví (kód: 31)
Týká se povolání: Pletař
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Obsluha pletařských strojů a zařízení	3
Posuzování kvality a klasifikování pletenin a pletařských výrobků	3
Dohotovování pletenin a pletařských výrobků	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 19.06.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Obsluha pletařských strojů a zařízení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Číst z výrobního předpisu údaje o zpracovávaném materiálu, technologii, vyráběné pletenině, číst patronu vzoru (vzornici)	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Zkontrolovat zásobu nití, případně nitě doplnit a navázat, provést kontrolu stavu pletacího ústrojí, řídicí jednotky a mazací jednotky pletařského stroje	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Připravit stroj k pletení: zkontrolovat jehelní systém, provést kontrolní spuštění pletařského stroje na pomalý chod a zkontrolovat průběh pletení, případně nastavit pletací zámky, otáčky stroje, počet obrátek podle požadovaného objemu produkce, číslo směny nebo zadání kódu pracovníka	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Pletařský stroj spustit, po zapletení stroje zkontrolovat stav pleteniny - zda se nevyskytují v pletenině vady podélné a příčné	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Sledovat signalizační zařízení, opravovat přetrhy nití	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Zkontrolovat pracovní části pletařského stroje, identifikovat závady a zajistit jejich odstranění	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Průběžně čistit pletací ústrojí a další části pletařského stroje při ofukování, odsávání a ometání prachu a nečistot	Praktické předvedení a ústní ověření
h) Zkontrolovat materiál používaný k pletení, identifikovat chyby v materiálu, odstraňovat vadný materiál	Praktické předvedení a ústní ověření
i) Zkontrolovat kvalitu vyráběné pleteniny, identifikovat chyby v pletenině, rozlišovat vady podélné a příčné, pletařské, materiálové a zajišťovat odstranění příčin chyb, kontrolovat rozměry pleteniny a její hustotu, při osnovním pletení souběh osnov	Praktické předvedení a ústní ověření
j) Zaevidovat data o průběhu pletení, např. zaevidovat převzatý materiál, vyplnit průvodní visačky, zaevidovat upletené díly v kusech, dílech, metrech nebo kg	Praktické předvedení a ústní ověření
k) Udržovat pořádek na pracovišti, čistit a provádět jednoduchou údržbu pletařských strojů	Praktické předvedení a ústní ověření
l) Prokázat znalosti materiálů používaných při pletení (přírodní a chemická vlákna, příze a hedvábí), měření délkové hmotnosti přízí	Písemné ověření
m) Prokázat znalosti druhů pletenin a účelů jejich použití, základních vazeb zátažných a osnovních pletenin, druhů pletařských strojů	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Posuzování kvality a klasifikování pletenin a pletařských výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Rozpoznat druh vyrobené pleteniny, porovnat výrobek s výrobním předpisem pro zhotovení pleteniny	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Zjistit vady v pletenině nebo v pletařském výrobku, určit jejich charakter a roztřídit pletené zboží nebo pletařské výrobky podle interních předpisů pro kvalitu	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Zaevidovat data o průběhu kontroly a třídění pletařských produktů	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Prokázat znalosti typů vad (kvality) pletenin a pletařských výrobků a jejich hodnocení	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Dohotovování pletenin a pletařských výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zkontrolovat pletené zboží nebo pletařský výrobek	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Zjistit vadu v pletenině, vadu označit nebo vyspravit	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Dohotovit pletařský výrobek podle konkrétní technologie na provozním pracovišti	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Použít stroje a zařízení pro dohotovování pletařských výrobků	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Udržovat pořádek na pracovišti, čistit a provádět jednoduchou údržbu strojů pro dohotovování pletenin a pletařských výrobků	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Zaevidovat data o průběhu dohotovení pletařských výrobků	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Prokázat znalosti druhů strojů a zařízení pro dohotovení pletařských výrobků a jejich funkcí	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.

Dále musí být uchazeč před zahájením vlastního ověřování seznámen s požadavky na dodržování pracovních postupů podle používaného systému kvality, závazných pro dané pracoviště.

Odborná kompetence **Obsluha pletařských strojů a zařízení**
Pro ověření kritéria hodnocení a) obdrží uchazeč v písemné formě výrobní předpis na výrobu pleteniny nebo pletařského výrobku. Ústně prokáže znalosti o zpracovávaném materiálu, vyráběné pletenině nebo pletařském výrobku, prokáže orientaci v dané technologii a schopnost čtení patrony vzoru.
Při ověřování kritéria hodnocení b) uchazeč na pletařských strojích zkontroluje zásobu nití, nitě doplní a naváže. Zkontroluje stav pletacích ústrojí, řídicích jednotek, vzorovacích jednotek, mazacích jednotek, nastavení mazacího programu pletařských strojů, nastavení směny, počtu otáček, doplní olej (jestliže je to nutné).
Při ověřování kritérií hodnocení c) a d) uchazeč zkontroluje a nastaví pletařské stroje. Informuje zkoušejícího o připravenosti stroje k pletení a po jeho souhlasu spustí stroj. Po zapletení stroje zkontroluje stav pleteniny nebo pletařského výrobku, zda se nevyskytují v pletenině vady; uchazeč podá ústní vysvětlení.
Při ověřování kritérií hodnocení e) až k) uchazeč za chodu pletařských strojů sleduje chod pletařských strojů a jejich signalizační zařízení, opravuje přetrhy nití, kontroluje pracovní části pletařských strojů, identifikuje závady a zajišťuje jejich odstranění, kontroluje materiál používaný k pletení, identifikuje chyby v materiálu a odstraňuje jejich příčiny, kontroluje kvalitu vyráběné pleteniny nebo pletařského výrobku, identifikuje chyby v pletenině nebo v pletařském výrobku, rozlišuje vady podélné, příčné, místní pletařské, materiálové a zajišťuje odstranění příčin chyb, kontroluje rozměry pleteniny a její hustotu, při osnovním pletení souběh osnov, eviduje data o průběhu pletení (evidence materiálu převzatého k pletení, vyplnění průvodních visaček, evidence upletených dílů v kusech, dílech, metrech nebo kg), udržuje pořádek na pracovišti, čistí pletařský stroj a provádí jeho jednoduchou údržbu. Uchazeč doplňuje své činnosti ústním vysvětlením.
Ověření všech kritérií hodnocení se provádí za přítomnosti provozního pracovníka a zkoušejícího.

Odborná kompetence **Posuzování kvality a klasifikování pletenin a pletařských výrobků**
Pro ověření kritéria hodnocení a) obdrží uchazeč pět vzorků různých druhů pletenin nebo pět kusových pletařských výrobků a k nim výrobní předpisy. Má za úkol rozpoznat druhy vyrobených pletenin, porovnat výrobky s výrobními předpisy - ústní vysvětlení podá uchazeč zkoušejícímu.
Pro ověření kritéria hodnocení b) obdrží uchazeč pět vzorků různých druhů pletenin nebo pět kusových pletařských výrobků, každý vzorek bude obsahovat minimálně jednu kvalitativní vadu. Má za úkol identifikovat vadu, určit její charakter a příčinu, stanovit závažnost vady z hlediska kvalitativního třídění – uchazeč podá ústní vysvětlení. Při ověření kritéria hodnocení c) zaeviduje uchazeč data o průběhu kontroly a třídění vzorků pletenin do tiskopisu a podá ústní vysvětlení.

Odborná kompetence **Dohotovování pletenin a pletařských výrobků**
Při ověření kritérií hodnocení a) až c) zkontroluje uchazeč větší množství pleteniny (minimálně 200 m) nebo kusových pletařských výrobků (minimálně 40 ks) na prohlížecím zařízení nebo na prohlížecím stole. V pletenině nebo kusovém pletařském výrobku identifikuje kvalitativní vady, vady vyspraví, pokud je to možné. Pletařský výrobek dohotoví např. sešíváním, řetízkováním, pařením, formováním, apod. Činnosti provádí uchazeč za přítomnosti provozního pracovníka a zkoušejících a podá ústní vysvětlení.
Při ověření kritérií d) až f) uchazeč zkontroluje, spustí a obsluhuje zařízení pro dohotovování pletařských výrobků. Udržuje pořádek na pracovišti, čistí zařízení a provádí jednoduchou údržbu zařízení. Eviduje data o průběhu

dohotovování pletařských produktů.
Ověření všech kritérií hodnocení se provádí za přítomnosti provozního pracovníka a zkoušejícího.

Jednotlivá kritéria se ověřují uvedenými nástroji hodnocení a zaměřují se jak na proces, tak na výsledek pracovní činnosti.
Při ověřování splnění kritérií založených na formě praktického předvedení je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů a ke kvalitě provedené práce. U všech kritérií, kde je způsobem ověření i ústní ověření, je tím míněno stručné ústní doplnění předvedené činnosti v souladu s předpisem pro kvalitu a technologickým postupem.
Autorizovaná osoba zpracuje seznam strojového vybavení (používaných strojů a zařízení) a umožní uchazeči se s ním seznámit v předstihu (minimálně 1 měsíc) před zkouškou.

Uchazeč si zajistí pracovní oblečení a pracovní obuv podle požadavků BOZP pracoviště, na kterém zkouška probíhá.

Písemné ověření probíhá formou písemného testu. Testy vytváří autorizovaná osoba na základě pravidel stanovených v hodnoticím standardu. Test může být uchazečům zadán v elektronické podobě.

Pravidla pro aplikaci písemných testů jako způsobu ověřování
Soubor otázek pro testy stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:
A. Testy pro jednotlivé uchazeče musí být generovány z dostatečně velkého souboru otázek, aby bylo umožněno řádově několik desítek různě sestavených testů.
B. Při každé zkoušce musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního standardu. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí testů, musí být splněny následující podmínky:
B1. Pro celkový soubor otázek, z něhož se generují jednotlivé testy:
Pro každé kritérium a pro každé téma uvedené v kritériích existuje několik otázek.
B2. Pro jednotlivé vygenerované testy:
Každý uchazeč má ve svém testu pro každé kritérium (u něhož je test způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit) a pro každé téma uvedené v kritériích alespoň jednu otázku.
B3. Pro úspěšné splnění požadavků testu:
Za úspěšné splnění testu se považuje 70 % správně zodpovězených otázek s tím, že pro každé kritérium musí být správně zodpovězeno alespoň 50 % otázek.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání zaměřeném na výrobu textilií a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti pletařské výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech.
b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oblasti textilní výroby a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti pletařské výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech.
c) Vyšší odborné vzdělání se zaměřením na textilní technologie a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti pletařské výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo ve funkci učitele odborného výciku v textilních oborech.
d) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na textilní technologie a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti pletařské výroby nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo ve funkci učitele odborného výciku v textilních oborech.
e) Profesní kvalifikace 31-042-H Pletař/pletařka a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti pletařské výroby.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo průmyslu a obchodu, www.mpo.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnoticího standardu je třeba mít k dispozici dílnu v reálném provozu vybavenou na odpovídající úrovni, tzn. minimálně následující materiálně-technické vybavení:

- Pletařský stroj (velkoprůměrový pletací stroj s 48-96 systémy, nebo plochý pletací stroj s možností žakárské volby jehel, nebo osnovní rychloběžný stávek, nebo maloprůměrový punčochový stroj; jedná se o alternativy)
- Prohlížecí stroj nebo klasifikační stůl a základní vybavení pracoviště pro kontrolu a třídění pletařských výrobků a pleteného zboží
- Materiál pro pletení (příze, hedvábí) v množství dostatečném pro vykonání zkoušky
- Pleteniny, nebo kusové pletařské výrobky jako standard (etalon) pro porovnání kvality produkce
- Technologické předpisy pro výrobu pleteniny nebo kusových pletařských výrobků
- Pracovní postupy používaného systému kvality v pletařské výrobě
- Výrobní předpisy na výrobu pleteniny, nebo pletařských výrobků v písemné formě podle aktuálního výrobního programu firmy, výrobní předpisy ke všem vzorkům pletenin, nebo pletařským kusovým výrobkům
- Předpisy pro kvalitativní třídění pletařských výrobků (pouze pro výrobu kusových pletařských výrobků)
- Pracovní pomůcky (jehličky nebo štětečky, háčky na otvírání jehel, navlékač nití, pletařské kleště, nůžky na stříhání úpletu, malé nůžky na stříhání konce nití)
- Osobní ochranné pracovní prostředky
- Vzorky pletenin (minimálně 5 kusů), nebo pletařské kusové výrobky (minimálně 5 kusů) k rozpoznání konstrukce pleteniny
- Vzorky pletenin (minimálně 5 kusů), nebo pletařské kusové výrobky (minimálně 5 kusů) k rozpoznání kvalitativních vad, každý vzorek pleteniny nebo pletařský kusový výrobek obsahuje minimálně 1 kvalitativní vadu
- 200 metrů pleteniny, nebo 40 kusů pletařských výrobků
- Přísun potřebné energie odpovídající bezpečnostním a hygienickým předpisům
- Místnost pro písemnou část zkoušky, psací potřeby, formuláře s testy, popřípadě PC a testy připravené v elektronické podobě

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby pracoviště byla uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro vykonání zkoušky z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům na pracovní prostředí a pracoviště.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 60 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 8 až 10 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.
Celková doba trvání písemného testu jednoho uchazeče je 60 minut.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro textilní, oděvní a kožedělný průmysl, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
INTERES21, spol. s r. o., Broumov
SINTEX, a. s., Česká Třebová
EVONA, a. s., Chrudim
Jitex Comfort, s. r. o., Písek
Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu